

The Role of Organization of Islamic Cooperation Member States in the Principal Organs of the United Nations

Sattar Azizi

Associate Professor, Department of Law, Faculty of Literature and Humanities, Bu Ali Sina University, Hamadan, Iran.

Email: Satarazizi@ymail.com

Abstract

This article examines the position of the member states of the Organization of Islamic Cooperation (OIC) within the principal organs of the United Nations (UN), as well as their financial contributions to the UN budget. OIC member states constitute more than one-quarter of the UN's total membership and thus possess the potential to exert considerable influence within the organization. However, an analysis of their participation over the more than 70-year history of the UN reveals that their presence in key organs such as the International Court of Justice, the UN Secretariat, and the Security Council does not correspond proportionately to their collective population size or geographical scope. Furthermore, although the 57 Islamic countries contribute only about 6 percent of the UN budget collectively, this figure is significant given that the remaining 173 member states contributed merely 15 percent of the budget in 2016. A major weakness among Islamic countries lies in their failure to act as a unified identity in electoral competitions for key UN positions or other organizational activities, often pursuing individual or sub-group interests outside the OIC framework.

Keywords: Islamic Countries, Organization of Islamic Cooperation, Main Organs of the United Nations, Security Council, International Court of Justice, United Nations Budget

جایگاه کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در ارکان اصلی سازمان ملل متحد

ستار عزیزی

دانشیار گروه حقوق، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان، ایران

Email: Satarazizi@ymail.com

چکیده

این مقاله به بررسی جایگاه کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در ارکان اصلی سازمان ملل متحد و میزان سهم و نقش آن‌ها در تأمین بودجه سازمان می‌پردازد. کشورهای عضو سازمان، بیش از یک‌چهارم اعضای سازمان ملل متحد را تشکیل می‌دهند و بالقوه می‌توانند نقش و نفوذ مناسبی در سازمان ملل داشته باشند. بررسی میزان حضور کشورهای اسلامی در مدت فعالیت بیش از ۷۰ سال سازمان ملل متحد نشان می‌دهد که حضور و نقش آن‌ها در برخی ارکان اصلی همچون دیوان بین‌المللی دادگستری، دبیر کلی ملل متحد و شورای امنیت متناسب با میزان جمعیت و وسعت این دولت‌ها نیست. از سوی دیگر، هرچند ۵۷ کشور اسلامی عضو سازمان همکاری اسلامی در مجموع تنها حدود ۶ درصد بودجه سازمان را تأمین می‌کنند؛ اما نظر به این‌که ۱۷۳ دولت عضو ملل متحد در مجموع تنها ۱۵ درصد بودجه سازمان را در سال ۲۰۱۶ تأمین کرده‌اند؛ درصد مذکور قابل توجه است. ضعف عمده کشورهای اسلامی آن است که آن‌ها به‌مثابه یک هویت واحد در رقابت‌های انتخاباتی ارکان اصلی یا در دیگر فعالیت‌های سازمان شرکت نمی‌کنند؛ بلکه منافع فردی یا گروهی خاص خود را خارج از سازمان همکاری اسلامی دنبال می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: کشورهای اسلامی، سازمان همکاری اسلامی، ارکان اصلی سازمان ملل متحد، شورای امنیت، دیوان بین‌المللی دادگستری، بودجه سازمان ملل متحد.

مقدمه

تمامی ۵۷ کشور عضو «سازمان همکاری اسلامی»^۱ (به جز فلسطین) در سازمان ملل متحد عضویت دارند. اهمیت جایگاه سازمان ملل متحد و منشور مؤسس آن در نظام روابط و حقوق بین الملل تا آنجاست که در صورت تعارض میان تعهدات ناشی از منشور با تعهدات ناشی از سایر معاهداتی که دولت های عضو بدان متعهد هستند (و حتی اساسنامه سازمان همکاری اسلامی)، اولویت و برتری با منشور ملل متحد است (عزیزی، ۱۳۹۲: ۱۰۱-۱۰۷). برتری منشور بر سایر معاهدات بین المللی و اختیارات خاص شورای امنیت به عنوان یکی از ارکان اصلی سازمان در حفظ صلح و امنیت بین المللی باعث شده است تا منشور ملل متحد به عنوان قانون اساسی جامعه جهانی مطرح باشد (بیگزاده، ۱۳۸۹: ۳۳۴). درواقع، می توان گفت که اکنون سازمان ملل متحد، مهم ترین سازمان بین دولت های جهانی است.

سازمان همکاری اسلامی که در گذشته با عنوان سازمان کنفرانس اسلامی^۲ نامیده می شد؛ پس از سازمان ملل متحد، دومین سازمان بزرگ بین دولتی در جهان محسوب می شود. ۵۷ دولت در این سازمان عضویت دارند و گستره عضویت دولت ها در این سازمان، در چهار قاره جهان دیده می شود.^(۱) نمی توان انکار کرد که قرابت فرهنگی دولت ها (که مذهب مشترک یکی از مهم ترین عناصر انسجام بخش فرهنگی است)، امروزه یک ابزار مهم در نزدیکی دولت ها به یکدیگر در حوزه سیاست خارجی و تعاملات بین المللی دولت ها با یکدیگر است (Bolewski, 2007, p. 75-77).

به نظر می رسد که «اسلام برخلاف دیگر مذاهب، حاوی یک ایدئولوژی سیاسی است که مسلمانان را در یک جامعه واحد و در پیکره ای متحد فرض می کند» (Mahmoudi, 2011, p. 2). سازمان همکاری اسلامی در پی آن است تا صدای جهان اسلام را در عرصه بین المللی منعکس نماید^(۲) و از منافع مسلمانان در همه جای دنیا حمایت و حفاظت کند که بیش از یک میلیارد و پانصد میلیون نفر از جمعیت جهان را تشکیل می دهند. سازمان همکاری اسلامی رابطه مشورتی و همکاری با ملل متحد دارد (Boulden, 2003, p. 19). متأسفانه رقابت های فرقه ای و سیاسی میان برخی از دولت های مهم و قدرتمند این سازمان، مانع از آن شده است که سازمان بتواند نقش مورد انتظار خود در جامعه بین المللی را ایفا کند. در این مقاله، جایگاه کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در ارکان اصلی سازمان ملل متحد را بررسی خواهیم کرد. در این

1. Organization of Islamic Cooperation (OIC)

2. Organization of the Islamic Conference

راستا، ابتدا سازمان همکاری اسلامی را معرفی می‌کنیم و سپس جایگاه کشورهای عضو این سازمان در ارکان اصلی ملل متحد را بررسی خواهیم کرد.

۱. معرفی سازمان همکاری اسلامی

سازمان همکاری اسلامی پس از ملاقات شاه ایران و پادشاه عربستان و متعاقب آن در اجلاس رباط مراکش در ۱۲ رجب ۱۳۸۹ هجری قمری (برابر با ۲۵ سپتامبر ۱۹۶۹) به دنبال واقعه آتش‌سوزی مجرمانه در مسجدالاقصی در تاریخ ۲۱ اوت ۱۹۶۹ تشکیل شد (ضیایی‌بیگدلی، ۱۳۷۵: ۲۷۲). در نتیجه این آتش‌سوزی، قسمت‌های چوبی در قسمت جنوبی مسجد تا حد بسیار زیادی نابود شد. همچنین لایه چوبی منبر صلاح‌الدین ایوبی، سردار بزرگ اسلامی با ۸۰۰ سال سابقه تخریب شد و تنها بخش بسیار کوچکی از آن باقی ماند؛ هرچند در سال‌های اخیر اقداماتی جهت تعمیر و مرمت آن انجام شده است.

اعضای سازمان در ابتدا ۲۵ دولت بودند، اما چند رویداد به گسترش دامنه اعضای سازمان کمک کرد که عبارت بودند از:

- شدت گرفتن روند استعمارزدایی در قاره آفریقا و افزایش تعداد دولت‌های مستقل در این قاره: درحالی‌که در سال ۱۹۶۹ تنها ۱۳ دولت آفریقایی عضو سازمان بودند؛ اما این تعداد در سال ۲۰۱۱ به ۲۷ دولت رسید؛
- استقلال کشورهای جنوب خلیج فارس در دهه ۱۹۷۰ همچون دولت‌های بحرین، عمان و امارات متحده عربی؛
- فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق که موجب الحاق کشورهای آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، ترکمنستان، ازبکستان و تاجیکستان به سازمان شد. همچنین پایان جنگ سرد باعث شد تا کشور آلبانی نیز که در دوران حکومت کمونیستی رویکردی ضد دینی داشت؛ در سال ۱۹۹۲ به عضویت سازمان درآید.

علاوه بر این، تعدادی از دولت‌ها، درحالی‌که اکثریت مردم آن کشورها مسلمان نبودند به عضویت در سازمان کنفرانس اسلامی احساس نیاز می‌کردند. (۳) به نظر می‌رسد رهبران این کشورها به دو دلیل خواستار عضویت در سازمان همکاری اسلامی بودند. نخست این‌که به خواست و تمایل اقلیت مسلمان ساکن در کشورشان برای اعلام نزدیکی به دیگر مسلمانان جهان پاسخ مثبت دهند و دوم این‌که، از حمایت کشورهای اسلامی در برخی نهادهای بین‌المللی برخوردار شوند. برای مثال شورای وزیران امور

خارج کشورهای اسلامی در اجلاس سی‌وششم خود در دمشق در سال ۲۰۰۹ از جمله تصمیم گرفت که از انتخاب نیجریه به‌عنوان عضو غیردائم شورای امنیت در سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۱ در انتخاباتی که در اجلاس شصت‌وچهارم مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۹ برگزار شد؛ حمایت کند و همین امر موجب انتخاب آن نیجریه شد. در مقابل، دولت‌های اسلامی نیز از حمایت‌های دولت مذکور در نهادهای بین‌المللی به‌صورت متقابل بهره‌مند خواهند شد. همین نکته، توضیح‌گر دلایل رغبت هر دو سو به تقاضای عضویت و پذیرش دولت‌های با اکثریت غیرمسلمان در سازمان است. همچنین سازمان همکاری اسلامی با پذیرش عضویت دولت‌هایی که اقلیت مسلمانان در آنجا زندگی می‌کنند؛ بهتر می‌تواند بر سیاست آن دولت‌ها در رفتار با مسلمانان اثرگذار باشد. سازمان همکاری اسلامی دارای سه رکن است که عبارت‌اند از:

- اجلاس سران: این اجلاس هر سه سال یک‌بار در یکی از کشورهای عضو برگزار می‌شود. تاکنون سیزده بار اجلاس سران برگزار شده است. در سیزدهمین اجلاس سران که در روزهای ۱۴ و ۱۵ آوریل ۲۰۱۶ در استانبول برگزار گردید؛ ترکیه به‌عنوان رئیس کنونی سازمان انتخاب شد؛
- شورای وزیران امور خارجه: هر سال برگزار می‌شود. نخستین اجلاس وزرای خارجه کنفرانس اسلامی در سال ۱۹۷۰ در شهر جده (عربستان سعودی) برگزار شد. چهل‌وچهارمین اجلاس وزرای خارجه نیز در روزهای ۱۰ و ۱۱ ماه ژوئیه ۲۰۱۷ در کشور ساحل عاج برگزار شد؛
- دبیرخانه: در نخستین اجلاس تصمیم گرفته شد که مقر دبیرخانه سازمان در شهر جده قرار گیرد. دبیر کل سازمان، ریاست دبیرخانه را بر عهده دارد. در حال حاضر، یوسف بن احمد العثیمین به‌عنوان دهمین دبیر کل سازمان خدمت می‌کند. وی تبعه دولت عربستان سعودی است.

۱-۱. تقسیم‌بندی قاره‌ای کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی

همان‌گونه که گفته شد کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در چهار قاره آفریقا، آسیا، اروپا و آمریکای جنوبی پراکنده شده‌اند و از این‌رو، این سازمان بزرگ‌ترین سازمان منطقه‌ای در جهان به شمار می‌رود. نحوه تقسیم‌بندی قاره‌ای کشورهای اسلامی به شرح زیر است.

❖ قاره آفریقا

از مجموع ۵۵ کشوری که در قاره آفریقا قرار دارند؛ ۲۷ کشور در سازمان همکاری اسلامی عضویت دارند و به این ترتیب، بیشترین اعضای سازمان همکاری اسلامی در این قاره قرار دارند. جالب توجه است که کمتر از ۵۰ درصد جمعیت کشورهای اوگاندا، بنین، توگو، گابن، ساحل عاج، کامرون و موزامبیک، مسلمان هستند؛ اما بنا به دلایل و مصالحی که حاکمان این کشورها لازم دیده اند؛ تقاضای عضویت در سازمان را داشته و به عضویت پذیرفته شده اند. دو کشور نیجریه و گینه بیسائو نیز حدود ۵۰ درصد مسلمان دارند.

❖ قاره آسیا

۲۵ کشور عضو سازمان همکاری اسلامی در قاره آسیا هستند. غیر از کشور لبنان که حدود ۶۰ درصد جمعیت آن مسلمان است؛ بخش غالب جمعیت دیگر کشورهای آسیایی عضو سازمان همکاری اسلامی مسلمان هستند و از این جهت، قاره آسیا تفاوت قابل توجهی با کشورهای آفریقایی عضو سازمان دارد.

❖ قاره اروپا

ترکیه، جمهوری آذربایجان و آلبانی سه کشور عضو سازمان هستند که در قاره اروپا قرار دارند. لازم به ذکر است که این تقسیم بندی از جنبه مسائل سیاسی و تقسیم بندی های مربوطه در سازمان ملل متحد و دیگر سازمان ها انجام شده است؛ کما این که در مسابقات ورزشی نیز کشورهای ترکیه و جمهوری آذربایجان در رقابت های قاره اروپا شرکت می کنند؛ اما غیر از آلبانی، دیگر کشورها از نظر جغرافیایی در قاره اروپا قرار ندارند چه آنکه جمهوری آذربایجان در آسیای مرکزی و قفقاز واقع است و بخش عمده کشور ترکیه نیز در قاره آسیا قرار دارد و تنها قسمتی از شهر استانبول است که در قاره اروپا واقع است. کشور ترکیه از اعضای مؤسس اولیه سازمان ملل متحد محسوب می شود که تاریخ عضویت آن ها ۲۴ اکتبر سال ۱۹۴۵ است. همین کشور از اعضای اولیه سازمان همکاری اسلامی نیز است. آلبانی نیز پس از خاتمه جنگ دوم جهانی، از آنجا که در اروپای شرقی قرار داشت؛ در گروه کشورهای سوسیالیستی و وابسته به اتحاد جماهیر شوروی سابق قرار گرفت و به دلیل لچ بازی دو ابر قدرت در سال های اولیه جنگ سرد در عدم پذیرش دولت های وابسته به بلوک مقابل در سازمان تا دسامبر ۱۹۵۵ پشت درهای سازمان ملل متحد باقی ماند. با پایان جنگ سرد و سقوط حکومت کمونیستی در آلبانی، این کشور در سال ۱۹۹۲ به سازمان کشورهای

اسلامی پیوست. جمهوری آذربایجان نیز در دوران جنگ سرد، یکی از جمهوری‌های تشکیل‌دهنده اتحاد جماهیر شوروی بود. با فروپاشی کمونیسم، جمهوری آذربایجان به استقلال رسید و در سال ۱۹۹۲ به عضویت سازمان ملل متحد و سازمان همکاری اسلامی درآمد.

❖ قاره آمریکا

کشورهای سورینام و گویان تنها دولت‌های عضو سازمان همکاری اسلامی در قاره آمریکا هستند. هر دو کشور زیر یک میلیون نفر جمعیت دارند و به ترتیب ۱۴ و ۹ درصد از جمعیت این کشورها، مسلمان هستند.

۲. عضویت کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در ملل متحد

منشور سازمان ملل متحد در ۲۴ اکتبر سال ۱۹۴۵ به تصویب رسید و کشورهای ایران، مصر، ترکیه، عربستان سعودی، سوریه و لبنان از جمله کشورهای اسلامی محسوب می‌شوند که در میان ۵۱ دولت‌های عضو مؤسس سازمان ملل متحد قرار دارند.^(۴) البته دولت‌های عراق و افغانستان چند ماه بعد و کشورهای یمن و پاکستان نیز در سال ۱۹۴۷ به عضویت سازمان پذیرفته شدند. دولت‌های اندونزی و آلبانی پس از رفع تنش میان دو ابرقدرت شوروی و آمریکا در سال‌های نخست جنگ سرد، توانستند در اوایل دهه ۱۹۵۰ به عضویت سازمان درآیند. بسیاری از دولت‌های آفریقایی مسلمان همچون الجزایر، اوگاندا، نیجر، سنگال، چاد و غیره نیز در اوایل دهه ۱۹۶۰ و به برکت نهضت استعمارزدایی موفق به حضور در سازمان ملل متحد شدند. در دهه ۱۹۷۰ نیز کشورهای حاشیه جنوب خلیج فارس و برخی دیگر از دولت‌های آفریقایی رها شده از بند استعمار همچون موزامبیک وارد سازمان شدند. کشورهای استقلال یافته از اتحاد جماهیر شوروی (مانند جمهوری آذربایجان، قزاقستان، ازبکستان، ترکمنستان، قرقیزستان و تاجیکستان) نیز در دهه ۱۹۹۰ به جرگه اعضای ملل متحد پیوستند. در ادامه، شرایط عضویت دولت‌ها در سازمان ملل متحد و موضوع عدم عضویت فلسطین را بررسی می‌کنیم.

۲-۱. شرایط عضویت در نظام ملل متحد

هر سازمان بین‌المللی برای پذیرش اعضای جدید دارای قواعد و مقررات خاص خود است (Amerasinghe, 2005, p. 105-110)؛ اما مسئله عضویت از ابتدای تأسیس سازمان ملل

متحد مانند مسائل دیگر تحت‌الشعاع جنگ سرد قرار گرفت. بنا بر رأی دیوان بین‌المللی دادگستری در قضیه مشورتی «پذیرش در سازمان ملل متحد»، پنج شرط برای عضویت در سازمان وجود دارد: ۱. متقاضی باید دولت باشد؛ ۲. صلح‌جو باشد؛ ۳. تعهدات منشور ملل متحد را بپذیرد؛ ۴. قادر به انجام این تعهدات باشد و ۵. خواهان انجام آن تعهدات باشد. این شرایط حصری هستند و دولت‌های عضو ملل متحد حق گسترش این شروط را ندارند؛ اما در تطبیق وضعیت دولت متقاضی با شرایط عضویت، دو رکن مربوطه سازمان (شورای امنیت و مجمع عمومی) و درواقع دولت‌های حاضر در آن ارکان از قدرت صلاحدید بالایی برخوردار هستند و دیوان اعلام کرد که نمی‌تواند از این رهگذر بر حق رأی دولت‌ها که موضوعی ذهنی است؛ اعمال کنترل کند. درواقع، بررسی شرایط فوق‌الذکر تحت تأثیر ملاحظات سیاسی و روابط و وابستگی‌های یک کشور با کشورهای دیگر، به‌ویژه دولت‌های ابرقدرت بود (مقتدر، ۱۳۵۳: ۲۶).

دیوان معتقد است عبارات ماده ۴ منشور ملل متحد که می‌گوید «عضویت در سازمان ملل متحد برای دیگر دولت‌های شیفته صلح آزاد خواهد بود»، نشان از این واقعیت دارد که اگر دولت متقاضی از شرایط مذکور برخوردار باشد؛ واجد شرایط لازم عضویت خواهد بود. معنای طبیعی این واژگان ما را به این نتیجه می‌رساند که شرایط مذکور حصری هستند؛ نه آنکه تنها به‌عنوان راهنما یا مثال بیان شده باشند. اگر شرایط دیگری که بدان مربوط نباشند را نیز لازم بدانیم؛ در این صورت مفاد این ماده، اهمیت و وزن خود را از دست خواهد داد؛ بنابراین شرایط مندرج در بند ۱ ماده ۴ منشور، نه‌تنها شرایط لازم که شرایط کافی عضویت نیز تلقی می‌شوند. به اعتقاد دیوان اگر شرایط عضویت ذکرشده را تمثیلی بدانیم؛ در این صورت به دولت‌های عضو، اختیاری نامحدود داده می‌شود که مغایر مفاد بند ۱ ماده ۴ منشور است؛ بنابراین جمعیت، وسعت، نژاد و مذهب نمی‌تواند مانع عضویت یک دولت در سازمان ملل متحد باشد؛ زیرا وجود یک آستانه مشخص جمعیتی یا وسعت سرزمین و ملاحظات قومی و مذهبی، جزء شرایط عضویت دولت‌ها در ماده ۴ منشور نیامده است.^(۶) در حال حاضر به‌جز فلسطین، دیگر کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی به عضویت سازمان پذیرفته شده‌اند.

۲-۲. موضوع عدم عضویت فلسطین در سازمان ملل متحد

یکی از گلیه‌های همیشگی دنیای اسلام از رفتار قدرت‌های بزرگ و تصمیمات سازمان ملل متحد، به‌ویژه شورای امنیت به موضوع فلسطین مربوط می‌شود. اصولاً به‌دلیل

حمایت بی چون و چرای ایالات متحده آمریکا از رژیم اسرائیل، تاکنون عضویت فلسطین در سازمان ملل با وتوی آمریکا در شورای امنیت روبه رو شده است. موضوع فلسطین و سازمان ملل متحد بسیار درهم تنیده است و درواقع تصمیمات این سازمان موجب ایجاد این مشکل شده است. توضیح مفصل این موضوع در حوصله این مقاله نمی گنجد؛ اما به اختصار می توان گفت که دولت انگلستان به عنوان دولت قیم سرزمین فلسطین در فوریه ۱۹۴۷ و در همان سال های اولیه تشکیل ملل متحد اعلام کرد «برای اداره دائمی فلسطین آمادگی ندارد» و از مجمع عمومی درخواست کرد که طبق ماده ۱۰ منشور در مورد روش سیاسی آینده فلسطین توصیه های لازم را بیان کند (گزارش کنفرانس حقوقدانان عرب در الجزایر، ۱۳۵۷: ۹۹). مجمع عمومی در ۱۵ می ۱۹۴۷ کمیسیون مخصوص مرکب از ۱۱ عضو برای موضوع فلسطین تشکیل داد و به آن کمیسیون اختیارات وسیعی درباره تحقیق در کلیه مسائل و قضایای مربوط به حل مسئله فلسطین تفویض کرد. کمیسیون مخصوص موفق نشد در یک مسئله واحد، اتفاق نظر حاصل کند و به مجمع عمومی، دو نظر متفاوت پیشنهاد کرد. طرح اکثریت که عقیده هفت عضو کمیسیون بود چنین توصیه کرد که فلسطین به دو کشور تقسیم شود (یکی عربی و دیگری یهودی) اما رابطه اقتصادی داشته باشند و بیت المقدس به سرپرستی ملل متحد، بین المللی شود. طرح اقلیت که چهار عضو طرفدار آن بودند؛ تأسیس دولت فدرالی بود که بیت المقدس مرکز آن باشد. تحت فشار شدید آمریکایی ها، مجمع عمومی تصمیم اکثریت را تحت قطعنامه شماره ۱۸۱ تصویب کرد (گزارش کنفرانس حقوقدانان عرب در الجزایر، ۱۳۵۷: ۱۱۰-۱۰۰)؛ اما تاکنون سازمان ملل نتوانسته است نسبت به دست درازی اسرائیل به سرزمین های فلسطینی فراتر از حدود قطعنامه ۱۸۱ جلوگیری کند و اسرائیل متعاقب جنگ های ۱۹۴۸، ۱۹۵۶، ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ بخش های دیگر سرزمین فلسطین را نیز به اشغال خود درآورد و تنها پس از مذاکرات صلح اسلو بود که پذیرفت به فلسطینی ها در حدود کرانه غربی و نوار غزه حکومتی خودگردان بدهد (کارتز، ۱۳۸۸: ۱۴۵-۱۵۱)؛ اما همچنان با حمایت آمریکا مانع پذیرش دولت مستقل فلسطینی در سازمان ملل متحد شده است. بن بست حاصله در شورای امنیت باعث شد که مجمع عمومی در تاریخ ۲۹ نوامبر ۲۰۱۲ با عضویت فلسطین به عنوان دولت ناظر در سازمان موافقت کند. تفاوت عضو ناظر با عضو دائم در این نکته است که عضو ناظر از حق رأی دادن در مجمع عمومی برخوردار نخواهد بود و امکان انتخاب به عنوان عضو غیردائم شورای امنیت را نیز نخواهد داشت.

۳. موقعیت کشورهای اسلامی در ارکان اصلی سازمان ملل متحد

در اینجا جایگاه و موقعیت کشورهای اسلامی در هر یک از ارکان اصلی سازمان بررسی می‌شود. سازمان ملل متحد دارای شش رکن اصلی است که عبارت‌اند از مجمع عمومی، شورای امنیت، شورای اقتصادی و اجتماعی، شورای قیمومت، دبیرخانه و دیوان بین‌المللی دادگستری. لازم به ذکر است که با توجه به اتمام فعالیت‌های «شورای قیمومت» در سال ۱۹۹۴، از بررسی این رکن خودداری می‌کنیم و پنج رکن دیگر سازمان را بررسی خواهیم کرد.

۳-۱. مجمع عمومی

تمامی دولت‌های عضو سازمان در مجمع عمومی از حق رأی برابر و یکسان برخوردار هستند. دیوان بین‌المللی دادگستری در قضیه کانال کورفو از اصل احترام به حاکمیت دولت‌ها به‌منزله یکی از «پایه‌های بنیادین روابط بین‌المللی» یاد می‌کند.^(۷) همچنین نظر به واقعیت نامتمرکز بودن جامعه بین‌المللی، دولت‌ها از جایگاهی مساوی و برابر برخوردارند. معمولاً به اصل لاتینی «هیچ شخصی بر شخصی مانند خود حکومت ندارد»^(۸) در تأکید بر این قاعده اشاره می‌شود (Warbrick, 1994, p. 204). پروفیسور براونلی، از اصل حاکمیت و برابری دولت‌ها به‌عنوان «دکترین بنیادین نظام قانون اساسی ملت‌ها» نام می‌برد (Brownlie, 1998, p. 287). اگر بر صدق این گزاره گواهی دهیم که کشورها بازیگران اصلی در صحنه بین‌المللی هستند و این گزاره را در کنار این قاعده قرار دهیم که همه دولت‌های بزرگ و کوچک از جایگاه حقوقی برابر برخوردار هستند؛ آنگاه بر اهمیت نقش و جایگاه دولت‌ها در نظام بین‌المللی پی خواهیم برد؛ زیرا همه کشورها بدون در نظر گرفتن اعتبار واقعی هر یک از آن‌ها، باید با هم مساوی محسوب شوند (کاسسه، ۱۳۷۰: ۱۶۷). بنابراین از آثار حاکمیت برابر دولت‌ها در منشور ملل متحد آن است که تمامی دولت‌های بزرگ و کوچک، توسعه‌یافته یا درحال توسعه، در مجمع عمومی سازمان ملل متحد و دیگر ارگان‌های تصمیم‌گیرنده، از رأی برابر با دیگر دولت‌های بزرگ برخوردار باشند. بر همین اساس، نمایندگان دولت‌های عضو سازمان همکاری اسلامی همچون نمایندگان دیگر دولت‌ها می‌توانند در مورد تمامی موضوعات بین‌المللی در چهارچوب منشور بحث کنند (ماده ۱۰ منشور) یا در هر مسئله‌ای که مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی می‌شود «بحث و مذاکره کنند» و در تصویب قطعنامه‌های مجمع عمومی نقش‌آفرین باشند. باید خاطرنشان کرد که قطعنامه‌های مجمع عمومی را نباید صرفاً توصیه‌آمیز تلقی کرد؛ بلکه این قطعنامه‌ها به‌دلیل

مشروعیتی که با تصویبشان ایجاد می کنند؛ اثرگذار هستند (Alger, 2006, p. 16-17). افزون بر این باید بیان داشت که مجمع عمومی به عنوان ارگانی برای مشروعیت سازی جمعی یا عدم مشروعیت سازی جمعی موضوعات هنجاری عمل می کند و در برخی مسائل کلی به فعالیت های دولت های عضو جهت داده و در شرایط خاصی به بیانیه ها، سیاست ها و رفتار دولت ها و بازیگران دیگر تأثیر می گذارد (Peterson, 2004, p. 173).

۳-۲. شورای امنیت

در کنفرانس دامبارتن اوکس در مورد ترکیب شورای امنیت چه در مورد اعضای دائم و چه غیردائم، مباحثی وجود داشت. کشورهای آمریکای لاتین خواهان اختصاص یک کرسی دائم یا حداقل سه کرسی غیردائم به این قاره بودند. هند تقاضا کرد که در مورد تخصیص کرسی های غیردائم، به میزان جمعیت و منابع اقتصادی، توجه خاصی مبذول شود. لیبریا خواهان انتخاب اعضای غیردائم براساس حروف الفبا بود تا کشورهای کوچک نیز شانس انتخاب شدن برابر با کشورهای بزرگ را داشته باشند. هلند نیز پیشنهاد کرد تا مقررات خاصی برای قدرت های درجه متوسط در شورا درج شود؛ اما هیچ کدام از این پیشنهادات تصویب نشد. با این وجود، در بند ۱ ماده ۲۳ منشور مقرر شد که «در انتخاب اعضای غیردائم به شرکت اعضای سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت بین المللی و سایر هدف های سازمان و همچنین به تقسیم عادلانه جغرافیایی، توجه خواهد شد» (Volger, 2010, p. 226).

سازمان همکاری اسلامی برخلاف برخی سازمان های تأثیرگذار منطقه ای دیگر عمل نکرده است. سازمان هایی مانند اکوواس، اتحادیه آفریقایی، سازمان کشورهای آمریکایی و ناتو توانسته اند با همکاری شورای امنیت اقدامات مناسبی در جهت حفظ صلح و امنیت جهانی داشته باشند (Abass, 2004, p. 153-156) و شورای امنیت بسیاری از اقدامات اجرایی حفظ صلح در مناطق مربوطه را با همکاری همان سازمان های منطقه انجام داده است. متأسفانه سازمان همکاری اسلامی چون در نظام امنیت جمعی سازمان ملل متحد هیچ جایگاه قابل ذکری ندارد؛ بنابراین شورای امنیت مستقیماً در برخی کشورهای اسلامی مانند لبنان، سومالی، مالی و افغانستان، اقدام به اعزام نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد کرده است (Berdal, 2008, p. 175).

همچنین حضور کشورهای اسلامی در میان اعضای غیردائم شورای امنیت چندان پررنگ نبوده است. لازم به ذکر است که از میان ۱۹۳ دولت عضو ملل متحد، تاکنون (سال ۲۰۱۶)، ۶۸ دولت نتوانسته اند حتی یکبار به عضویت غیردائم شورای امنیت

انتخاب شوند^(۹) که ۱۲ دولت از جمع ۶۸ دولت مذکور به گروه کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اسلامی اختصاص دارد؛^(۱۰) بنابراین حدود ۲۰ درصد از کشورهای اسلامی تاکنون نتوانسته‌اند حتی یک‌بار به عضویت شورای امنیت درآیند. این موضوع در حالی است که برخی دولت‌ها مانند ژاپن و برزیل به ترتیب ۱۱ و ۱۰ بار به عضویت غیردائم شورای امنیت پذیرفته شده‌اند.

پاکستان با ۷ بار عضویت در شورای امنیت، در میان کشورهای اسلامی، رکورددار حضور در این نهاد مهم بین‌المللی است. این کشور با جمعیتی بیش از ۱۹۲ میلیون نفر در ردیف ششمین کشور پرجمعیت دنیاست؛ بنابراین این تعداد حضور در شورای امنیت به‌عنوان عضو غیردائم برای این کشور قابل توجیه است. دولت‌های مصر و نیجریه با ۵ بار و ترکیه و مالزی با ۴ دفعه حضور در شورای امنیت در مرتبه‌های بعدی قرار دارند. ۹ کشور عضو سازمان همکاری اسلامی ۳ بار، ۱۲ کشور برای ۲ مرتبه و ۱۸ کشور نیز تنها تاکنون یک‌بار به‌عنوان عضو غیردائم شورا پذیرفته شده‌اند. جالب توجه است که دولت عربستان سعودی برای سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ موفق به کسب دوسوم آرای لازم در مجمع عمومی برای عضویت در شورا شد؛ اما در اعتراض به ناتوانی شورا در برخورد مناسب با بحران سوریه (به‌زعم آن دولت) از عضویت در شورا کناره‌گیری کرد. تنها عضویت ایران در شورای امنیت به سال‌های ۱۹۵۵ و ۱۹۵۶ مربوط می‌شود و دیگر تاکنون به عضویت شورا درنیامده است. این در حالی است که کشور کوچک آفریقایی گابن با جمعیتی کم‌تر از ۲ میلیون نفر، سابقه حضور ۳ بار در شورای امنیت را دارد.^(۱۱)

نظر به این که ایران هفدهمین کشور پرجمعیت دنیا و همچنین هفدهمین کشور پهناور جهان است؛ بنابراین انتظار می‌رود که با عضویت در شورای امنیت نقش بیشتری را در تأمین صلح و امنیت جهانی برعهده گیرد و این وظیفه جامعه جهانی است که این جایگاه را برای جمهوری اسلامی ایران به رسمیت شناسند و سازمان همکاری اسلامی نیز باید حمایت بیشتری از ایران در این ارتباط به عمل آورد. لازم به ذکر است که در اجلاس ۴۲ وزرای امور خارجه سازمان تصمیم گرفته شد تا از نامزدی امارات متحده عربی و کویت برای عضویت در شورای امنیت حمایت شود.^(۱۲) افزایش تعداد دولت‌های عضو سازمان در نتیجه روند استعمارزدایی، خاتمه جنگ سرد و پایان رقابت‌های ایدئولوژیک دو ابرقدرت آمریکا و شوروی و جایگزینی رقابت شمال و جنوب باعث شد تا موضوع اصلاح منشور به‌صورت جدی مطرح شود (Conforti, 2004, p. 19). یکی از این مطالبات تغییر در ترکیب شورای امنیت است و برخی دولت‌های اسلامی

از جمله جمهوری اسلامی ایران خواستار اختصاص یک کرسی دائم در شورا به سازمان همکاری اسلامی شده‌اند.^(۱۳)

۳-۳. دبیرخانه

دبیرخانه سازمان ملل متحد متشکل از یک دبیر کل و تعدادی کارمند مورد نیاز سازمان است. کارمندان سازمان ملل مستقیماً توسط دبیر کل با رعایت مقررات مصوب مجمع عمومی انتخاب می‌شوند. او در انتخاب این افراد به کاردانی و صلاحیت و درستکاری آنان توجه کرده، توزیع منصفانه جغرافیایی را نیز لحاظ خواهد کرد. کشورهای اسلامی نیز بر همین اساس دارای کارمندانی در دبیرخانه هستند؛ اما این میزان چندان رضایت‌بخش نیست (بیگزاده، ۱۳۸۹: ۳۸۲-۳۸۱). دبیر کل به‌عنوان عالی‌ترین مقام اداری سازمان ملل متحد، با همکاری دو رکن شورای امنیت و مجمع عمومی انتخاب می‌شود؛ بدین ترتیب که وی براساس توصیه شورای امنیت و تصمیم مجمع عمومی به این مقام نائل می‌گردد. لازم به ذکر است که تاکنون هیچ مسلمانی به‌عنوان دبیر کل انتخاب نشده است (Thakur, 2006, p. 67). هرچند پطروس غالی، دبیر کل سازمان ملل در سال‌های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۵ تبعه دولت مصر بود؛ اما وی از مسیحیان قبطی آن کشور بود.^(۱۴)

جالب توجه است که به‌دلیل وتو و مخالفت ایالات متحده آمریکا، غالی نتوانست برای بار دوم به مقام دبیر کلی سازمان برسد و تنها دبیر کلی نام گرفت که یک دوره‌ای بود.

۳-۴. شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد

شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد متشکل از ۵۴ دولت است که برای یک دوره سه‌ساله از سوی مجمع عمومی انتخاب می‌شوند. هرکدام از مناطق مختلف جغرافیایی در شورا از این سهمیه‌ها برخوردار هستند:

- ۱۴ سهمیه برای گروه کشورهای آفریقایی؛
  - ۱۱ سهمیه برای گروه کشورهای آسیایی؛
  - ۶ سهمیه برای گروه کشورهای اروپای شرقی؛
  - ۱۰ سهمیه برای گروه کشورهای آمریکای لاتین و منطقه دریای کارائیب و
  - ۱۳ سهمیه برای گروه کشورهای اروپای غربی و دیگر مناطق جهان.
- کشورهای افغانستان، الجزایر، بنگلادش، بورکینافاسو، گویان، عراق، قزاقستان، لبنان،

موریتانی، نیجریه، پاکستان، سومالی، توگو و اوگاندا از جمله کشورهای اسلامی هستند که هم‌اکنون عضو شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد هستند.^(۱۵)

۳-۵. دیوان بین‌المللی دادگستری

دیوان بین‌المللی دادگستری (ICJ) یکی از شش رکن اصلی سازمان و رکن اصلی قضایی ملل متحد است که جانشین سلف خود، دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری شده است. با مراجعه به سایت رسمی دیوان می‌بینیم که تاکنون ۹۸ دولت عضو سازمان ملل متحد به‌عنوان خواهان یا خوانده، دعوای توافقی را به دیوان ارجاع داده‌اند. لازم به ذکر است که تا تاریخ اول ماه اوت ۲۰۱۷ تعداد ۷۲ کشور اقدام به صدور اعلامیه اختیاری پذیرش صلاحیت اجباری دیوان کرده‌اند که از میان ۵۷ کشور عضو سازمان کنفرانس اسلامی، تاکنون ۱۵ کشور صلاحیت اجباری دیوان بین‌المللی دادگستری را پذیرفته‌اند. تا تاریخ اول اوت ۲۰۱۷ تعداد ۲۴ کشور اسلامی به‌صورت خواهان یا خوانده یا طی توافق خاص درخصوص پنجاهویک قضیه در دیوان حضور یافته‌اند. لازم به ذکر است که دعوای کشورهای بحرین، قطر، بنین، نیجر، بورکینافاسو، چاد، گینه بیسائو، اندونزی، مالزی، مالی، مراکش، نیجریه، کامرون و تونس در مقابل کشورهای اسلامی دیگر بوده است و تنها کشورهای آلبانی، جیبوتی، مصر، ایران، گینه، لبنان، لیبی، پاکستان، سنگال، سومالی و اوگاندا در دعوایی در محضر دیوان حضور یافته‌اند که کشور مقابل آن‌ها عضو سازمان همکاری اسلامی نبوده است.

دعای مطروحه در دیوان بین‌المللی دادگستری که یک یا هر دوی اطراف آن‌ها، جزء کشورهای عضو همکاری اسلامی بوده‌اند، به شرح نگاره زیر است.

جدول ۱: دعوای مربوط به کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در دیوان بین‌المللی دادگستری

ردیف	نام کشور	تعداد دعوای مطروحه	دولت یا دولت‌های طرف دعوا
۱	جمهوری اندونزی	۱	مالزی
۲	جمهوری آلبانی	۱	انگلستان
۳	جمهوری اسلامی ایران	۵	انگلیس - آمریکا (۴ مورد)
۴	جمهوری اوگاندا	۱	کنگو
۵	پادشاهی بحرین	۱	قطر

ردیف	نام کشور	تعداد دعاوی مطروحه	دولت یا دولت های طرف دعا
۶	جمهوری اسلامی پاکستان	۵	جزایر مارشال - هندوستان (۴ مورد)
۷	بورکینافاسو	۲	مالی، نیجر
۸	جمهوری بنین	۱	نیجر
۹	جمهوری تونس	۲	لیبی
۱۰	جمهوری چاد	۱	لیبی
۱۱	جمهوری جیبوتی	۱	فرانسه
۱۲	جمهوری سنگال	۳	بلژیک (۱ مورد) و گینه بیسائو (۲ مورد)
۱۳	جمهوری گینه	۱	کنگو
۱۴	جمهوری گینه بیسائو	۲	سنگال
۱۵	دولت قطر	۱	بحرین
۱۶	جمهوری کامرون	۳	انگلیس (۱ مورد) و نیجریه (۲ مورد)
۱۷	جمهوری لیبی	۶	تونس (۲ مورد)، مالت، چاد، انگلیس و آمریکا
۱۸	جمهوری لبنان	۲	فرانسه
۱۹	جمهوری عربی مصر	۱	فرانسه
۲۰	فدراسیون مالزی	۴	اندونزی، سنگاپور (۳ مورد)
۲۱	جمهوری مالی	۱	بورکینافاسو
۲۲	پادشاهی مراکش	۱	صحرای غربی
۲۳	جمهوری فدرال نیجریه	۲	کامرون
۲۴	جمهوری نیجر	۲	بنین، بورکینافاسو
۲۵	جمهوری سومالی	۱	کنیا

یکی از دلایل عدم اسقبال کشورهای اسلامی برای مراجعه به دیوان بین المللی دادگستری، عدم اعتماد آن ها به قواعد فعلی حقوق بین الملل است. از این رو، در سومین نشست سران کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در سال ۱۹۸۱، پیشنهاد تأسیس دیوان بین المللی دادگستری اسلامی به عنوان رکن چهارم سازمان در طائف

عربستان به تصویب رسید و اساسنامه دادگاه به عنوان یکی از ارکان فرعی سازمان همکاری اسلامی در سال ۱۹۸۷ تصویب شد. همچنین مقرر شد که مقر دادگاه در پایتخت کویت باشد و از شریعت اسلامی به عنوان منبع اصلی حقوق قابل اعمال در حل و فصل اختلافات میان کشورهای اسلامی نام برده شده است. دادگاه زمانی آغاز به کار خواهد کرد که دوسوم کشورهای عضو سازمان اساسنامه دادگاه را تصویب کنند؛ امری که تاکنون محقق نشده است. همچنین تا تاریخ اول اوت ۲۰۱۷ تعداد ۱۰۶ نفر به عنوان قاضی دیوان بین‌المللی دادگستری انتخاب شده و فعالیت کرده‌اند.^(۱۶) قضاات دیوان با رأی اعضای شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل متحد به مدت ۹ سال انتخاب می‌شوند. تاکنون تنها ۱۵ قاضی مسلمان در دیوان خدمت کرده‌اند که با توجه به نسبت جمعیت مسلمانان با جمعیت دنیا و نسبت تعداد کشورهای اسلامی با دیگر کشورهای جهان، آمار رضایت‌بخشی محسوب نمی‌شود. لازم به ذکر است که از اتباع جمهوری اسلامی ایران تاکنون هیچ شخصی به عنوان قاضی در دیوان خدمت نکرده است.

۴. مشارکت در بودجه سالیانه سازمان

توضیح آن که سازمان‌های بین‌المللی معمولاً حداقلی از سهمیه را برای هر یک از دولت‌های عضو به منظور مشارکت در تأمین بودجه سالانه سازمان پیش‌بینی می‌کنند. حداقل این میزان در سازمان ملل متحد یک‌هزارم درصد و حداکثر ۲۲ درصد است (بیگزاده، ۱۳۸۹: ۲۵۵). هر یک از دولت‌های عضو سازمان ملل متحد متعهد هستند در تأمین بودجه سازمان مشارکت کنند. تعیین سهم هر یک از دولت‌ها توسط «کمیته مشارکت»^۱ تعیین می‌شود. در تعیین سهم دولت‌ها، کمیته معیارهایی همچون تولید ناخالص ملی و بدهی‌های خارجی را در نظر می‌گیرد. کمیته هر سه سال یک‌بار می‌تواند در ارزیابی خود تجدیدنظر کند.^(۱۷)

۴-۱. میزان مشارکت کشورهای اسلامی در تأمین بودجه سازمان

کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در مجموع ۵/۹۷ از کل بودجه سازمان ملل متحد را تأمین می‌کنند. ایالات متحده آمریکا با توجه به این که به تنهایی ۲۷ درصد کل تولید ناخالص جهان را به خود اختصاص داده است؛ حداکثر سهم مقرر در پرداخت بودجه سازمان (یعنی ۲۲ درصد) را بر عهده دارد. لازم به ذکر است که ۸۴/۵ درصد

1. Committee on Contributions

بودجه سازمان توسط ۲۰ کشور تأمین می‌شود و ۱۷۳ دولت دیگر، تنها ۱۵/۵ درصد بودجه سازمان را پرداخت می‌کنند.^(۱۸) همان گونه که گفته شد حداقل میزان مشارکت هر یک از دولت‌ها در تأمین بودجه سازمان، یک هزارم درصد است. کمیته مشارکت برای هفت کشور عضو سازمان همکاری اسلامی، حداقل میزان پرداختی را تعیین کرده است.^(۱۹) کشورهای عربستان سعودی با پرداخت ۱/۱۴۶ و ترکیه با پرداخت ۱/۰۱۸ از کل مجموع بودجه سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۶ در ردیف کشورهای بزرگ تأمین کننده بودجه سازمان ملل متحد قرار دارند.^(۲۰) لازم به ذکر است ایران در ردیف کشورهایی قرار دارد که کم‌تر از نیم درصد بودجه سازمان را تأمین می‌کند (ایران در سال ۲۰۱۶ تنها ۳۴۶ هزارم درصد از بودجه سازمان را تأمین کرده است).

۴-۲. تأخیر در پرداخت سهمیه بودجه سالیانه سازمان

براساس آخرین گزارش کمیته تعیین بودجه سازمان ملل متحد، در سال ۲۰۱۵ تعداد ۵ کشور در پرداخت سهمیه بودجه سالیانه سازمان معادل یا بیشتر از دو سال تمام (سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۳ مطابق ماده ۱۹ منشور) تأخیر داشته‌اند.^(۲۱) کشورهای لیبی، سومالی، جزایر کومور، گینه بیسائو و سائوتومه پرنسیپ، کشورهای بدهکار سازمان بوده‌اند. متأسفانه غیر از دولت «سائوتومه پرنسیپ» دیگر کشورهای بدهکار مشمول اعمال ماده ۱۹ منشور از جمله اعضای سازمان همکاری اسلامی بوده‌اند. لازم به توضیح است که مجمع عمومی به موجب قطعنامه مورخ ۱۲ اکتبر ۲۰۱۵ تصمیم گرفت به‌جز دولت لیبی، به دیگر کشورها اجازه شرکت در رأی‌گیری را بدهد؛ زیرا دلایل آن کشورها در عدم پرداخت بدهی خود، موجه بوده است.

نتیجه‌گیری

۵۷ کشور عضو سازمان همکاری اسلامی که جز فلسطین، باقی آن‌ها به عضویت سازمان ملل متحد نیز درآمده‌اند؛ از جایگاه مطلوب و مورد انتظار در سازمان اخیر برخوردار نیستند؛ درحالی‌که بیش از یک‌چهارم اعضای سازمان ملل متحد را کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی تشکیل می‌دهند. بررسی جایگاه کشورهای اسلامی در ارکان اصلی سازمان ملل متحد موضوع این مقاله بود. نظر به خاتمه فعالیت‌های شورای قیمومت، موقعیت اعضای سازمان همکاری اسلامی در دیگر ارکان اصلی بررسی شد. در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، تمامی اعضای سازمان از جمله کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی حضور دارند؛ اما نظر به غیر الزام‌آور بودن تصمیمات مجمع

عمومی، نمی‌توان اهمیت چندان زیادی برای آن قائل بود. علاوه بر رنجش جهان اسلام از قدرت‌های بزرگ، به‌ویژه ایالات‌متحده بابت عدم پذیرش فلسطین در سازمان ملل متحد، حضور اعضای سازمان همکاری اسلامی در دیگر ارکان اصلی ملل متحد نیز رضایت‌بخش نیست. دوازده دولت از کشورهای اسلامی هنوز به عضویت شورای امنیت پذیرفته نشده‌اند و دولت مهمی چون ایران نیز تنها یک‌بار به عضویت شورا انتخاب شده است. هیچ مسلمانی نیز تاکنون به‌عنوان دبیر کل سازمان انتخاب نشده است و تنها کم‌تر از ۱۵ درصد کل قضاتی که از سال ۱۹۴۵ برای قضاوت در دیوان بین‌المللی دادگستری از سوی مجمع عمومی و شورای امنیت انتخاب شده‌اند؛ مسلمان بودند. متأسفانه به نظر می‌رسد که اختلاف‌نظر و تفرقه میان کشورهای اسلامی موجب تضعیف موقعیت آن‌ها در جامعه بین‌المللی شده و سهم و نقش آن‌ها در ارکان اصلی سازمان ملل متحد را کاهش داده است.

پی‌نوشت‌ها

۱. در فهرست دولت‌های عضو سازمان همکاری اسلامی، قاره آفریقا با ۲۷ دولت، آسیا با ۲۵ و قاره‌های اروپا و آمریکا به ترتیب با ۳ و ۲ دولت، قرار دارند. نام این کشورها و تاریخ عضویت آن‌ها در سازمان به شرح نگاره شماره (۱) است.

جدول ۱: کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی به ترتیب میزان جمعیت

رتبه	کشور	جمعیت	قاره	درصد مسلمان	سال عضویت OIC	سال عضویت UN
۱	جمهوری اندونزی	۲۶۰,۵۸۱,۱۰۰	آسیا	۸۶/۱	۱۹۶۹	۱۹۵۰
۲	جمهوری اسلامی پاکستان	۱۹۲,۸۲۶,۵۰۲	آسیا	۹۷	۱۹۶۹	۱۹۴۷
۳	جمهوری فدرال نیجریه	۱۸۶,۹۸۷,۵۶۳	آفریقا	۵۰	۱۹۸۶	۱۹۶۰
۴	جمهوری خلق بنگلادش	۱۶۲,۹۱۰,۸۶۴	آسیا	۸۹/۷	۱۹۷۴	۱۹۷۴
۵	مصر	۹۳,۳۸۳,۵۷۴	آفریقا	۹۰	۱۹۶۹	۱۹۴۵
۶	جمهوری اسلامی ایران	۸۰,۰۴۳,۱۴۶	آسیا	۹۸	۱۹۶۹	۱۹۴۵
۷	جمهوری ترکیه	۷۹,۶۲۲,۰۶۲	اروپا	۹۶	۱۹۶۹	۱۹۴۵
۸	جمهوری سودان	۴۱,۱۷۵,۵۴۱	آفریقا	۹۷	۱۹۶۹	۱۹۵۶
۹	جمهوری دموکراتیک خلق الجزایر	۴۰,۳۷۵,۹۵۴	آفریقا	۹۹	۱۹۶۹	۱۹۶۲
۱۰	جمهوری اوگاندا	۴۰,۳۲۲,۷۶۸	آفریقا	۱۲	۱۹۷۴	۱۹۶۲
۱۱	جمهوری عراق	۳۷,۵۴۷,۶۸۶	آسیا	۹۵	۱۹۷۵	۱۹۴۵
۱۲	پادشاهی مراکش	۳۴,۸۱۷,۰۶۵	آفریقا	۹۵	۱۹۶۹	۱۹۵۶
۱۳	جمهوری اسلامی افغانستان	۳۳,۳۶۹,۹۴۵	آسیا	۹۹	۱۹۶۹	۱۹۴۶
۱۴	پادشاهی عربستان سعودی	۳۲,۱۵۷,۹۷۴	آسیا	۹۷	۱۹۶۹	۱۹۴۵
۱۵	فدراسیون مالزی	۳۰,۵۷۱,۶۰۲	آسیا	۶۱/۳	۱۹۶۹	۱۹۵۷
۱۶	جمهوری ازبکستان	۳۰,۳۰۰,۴۴۶	آسیا	۹۰	۱۹۹۶	۱۹۹۲
۱۷	جمهوری موزامبیک	۲۸,۷۵۱,۳۶۲	آفریقا	۱۷/۹	۱۹۹۴	۱۹۷۵
۱۸	جمهوری یمن	۲۷,۴۷۷,۶۰۰	آسیا	۹۸	۱۹۶۹	۱۹۴۷
۱۹	جمهوری کامرون	۲۳,۹۲۴,۴۰۷	آفریقا	۲۰/۹	۱۹۷۴	۱۹۵۵

رتبه	کشور	جمعیت	قاره	درصد مسلمان	سال عضویت OIC در	سال عضویت UN در
۲۰	جمهوری ساحل عاج	۲۳,۲۵۴,۱۸۴	آفریقا	۳۸/۶	۲۰۰۱	۱۹۶۰
۲۱	جمهوری نیجر	۲۰,۷۱۵,۲۸۵	آفریقا	۹۳	۱۹۶۹	۱۹۶۰
۲۲	بورکینافاسو	۱۵۷۳۰۹۷۷	آفریقا	۶۰	۱۹۷۴	۱۹۶۰
۲۳	جمهوری عربی سوریه	۱۸,۵۶۳,۵۹۵	آسیا	۸۶	۱۹۷۲	۱۹۴۵
۲۴	جمهوری مالی	۱۸,۱۳۴,۸۳۵	آفریقا	۹۰	۱۹۶۹	۱۹۶۰
۲۵	جمهوری قزاقستان	۱۷,۸۵۵,۳۸۴	آسیا	۷۰	۱۹۹۵	۱۹۹۲
۲۶	جمهوری سنگال	۱۵,۵۸۹,۴۸۵	آفریقا	۹۴	۱۹۶۹	۱۹۶۰
۲۷	جموری چاد	۱۴,۴۹۶,۷۳۹	آفریقا	۵۳	۱۹۶۹	۱۹۶۰
۲۸	جمهوری گینه	۱۲,۹۴۷,۱۲۲	آفریقا	۸۵	۱۹۶۹	۱۹۵۸
۲۹	جمهوری تونس	۱۱,۳۷۵,۲۲۰	آفریقا	۹۲	۱۹۶۹	۱۹۵۶
۳۰	جمهوری بنین	۱۱,۱۶۶,۶۵۸	آفریقا	۲۴/۴	۱۹۸۳	۱۹۶۰
۳۱	جمهوری سومالی	۱۱,۰۷۹,۰۱۳	آفریقا	۹۹	۱۹۶۹	۱۹۶۰
۳۲	جمهوری آذربایجان	۹,۸۶۸,۴۴۷	اروپا	۹۹	۱۹۹۲	۱۹۹۲
۳۳	امارات متحده عربی	۹,۲۶۶,۹۷۱	آسیا	۷۶	۱۹۷۲	۱۹۷۱
۳۴	جمهوری تاجیکستان	۸,۶۶۹,۴۶۴	آسیا	۹۸	۱۹۹۲	۱۹۹۲
۳۵	پادشاهی هاشمی اردن	۷,۷۴۷,۸۰۰	آسیا	۹۲	۱۹۶۹	۱۹۵۵
۳۶	جمهوری توگو	۷,۴۹۶,۸۳۳	آفریقا	۲۰	۱۹۹۷	۱۹۶۰
۳۷	جمهوری سیرالئون	۶,۵۹۲,۱۰۲	آفریقا	۶۹	۱۹۷۲	۱۹۶۱
۳۸	جمهوری لیبی	۶,۳۳۰,۱۵۹	آفریقا	۹۷	۱۹۶۹	۱۹۵۵
۳۹	جمهوری قرقیزستان	۶,۰۳۳,۷۶۹	آسیا	۸۰	۱۹۹۲	۱۹۹۲
۴۰	جمهوری لبنان	۵,۹۸۸,۱۵۳	آسیا	۵۹/۷	۱۹۶۹	۱۹۴۵
۴۱	ترکمنستان	۵,۴۳۸,۶۷۰	آسیا	۸۹	۱۹۹۲	۱۹۹۲
۴۲	سلطان نشین عمان	۴,۶۵۴,۴۷۱	آسیا	۹۹	۱۹۷۲	۱۹۷۱
۴۳	جمهوری اسلامی موریتانی	۴,۱۶۶,۴۶۳	آفریقا	۹۸	۱۹۶۹	۱۹۶۱
۴۴	دولت کویت	۴,۰۰۷,۱۴۶	آسیا	۸۵	۱۹۶۹	۱۹۶۳

رتبه	کشور	جمعیت	قاره	درصد مسلمان	سال عضویت OIC	سال عضویت UN
۴۵	جمهوری آلبانی	۲,۹۰۳,۷۰۰	اروپا	۷۰	۱۹۹۲	۱۹۵۵
۴۶	دولت قطر	۲,۲۹۱,۳۶۸	آسیا	۷۷/۵	۱۹۷۲	۱۹۷۱
۴۷	جمهوری گامبیا	۲,۰۵۴,۹۸۶	آفریقا	۹۰	۱۹۷۴	۱۹۶۵
۴۸	جمهوری گینه بیسائو	۱,۸۸۸,۴۲۹	آفریقا	۵۰	۱۹۷۴	۱۹۷۴
۴۹	جمهوری گابن	۱,۷۶۳,۱۴۲	آفریقا	۱۲	۱۹۷۴	۱۹۶۰
۵۰	پادشاهی بحرین	۱,۳۹۶,۸۲۹	آسیا	۷۰/۳	۱۹۷۲	۱۹۷۱
۵۱	جمهوری جیبوتی	۸۹۹,۵۹۸	آفریقا	۹۴	۱۹۷۸	۱۹۷۷
۵۲	اتحادیه کومور	۸۰۷,۱۱۸	آفریقا	۹۰	۱۹۷۶	۱۹۷۵
۵۳	جمهوری گویان	۷۷۰,۶۱۰	آمریکا	۹	۱۹۹۸	۱۹۶۶
۵۴	جمهوری سورینام	۵۴۷,۶۱۰	آمریکا	۱۳/۵	۱۹۹۶	۱۹۷۵
۵۵	برونئی دارالسلام	۴۲۸,۸۷۴	آسیا	۶۷	۱۹۸۴	۱۹۸۴
۵۶	جمهوری مالدیو	۳۶۹,۸۱۲	آسیا	۹۸	۱۹۷۶	۱۹۶۵
۵۷	دولت فلسطین	نامشخص	آسیا	نامشخص	۱۹۶۹	-

2. <http://www.oic-oci.org/oicv3/home/?lan=en>

۳. در این ارتباط می‌توان به کشورهای نیجریه (۵۰ درصد مسلمان)، گویان (۹ درصد مسلمان)، سورینام (۱۳/۵ درصد مسلمان)، موزامبیک (۱۷/۹)، کامرون (۲۰/۹)، توگو (۲۰ درصد)، گابن (۱۲ درصد)، گینه بیسائو (۵۰ درصد) و ساحل عاج (۳۸/۶) اشاره کرد. همچنین کشورهای جمهوری فدرال روسیه، بوسنی هرزگوین، جمهوری آفریقای مرکزی، پادشاهی تایلند و کشور خود خوانده جمهوری ترک قبرس شمالی به‌عنوان عضو ناظر در سازمان حضور دارند. لازم به ذکر است که سازمان همکاری اسلامی اخیراً اقدام به تشکیل «شعبه اقلیت‌ها و جوامع مسلمان» نموده است. تلاش برای برقراری کانال تماس با اقلیت‌های مسلمان از سوی دبیرخانه سازمان و دول عضو، توسعه روابط یا ارتباطات مستقیم با دولی که اقلیتی مسلمان در آن کشورها زندگی می‌کنند تا بتوانند با حفظ حاکمیت و تمامیت سرزمینی دولت‌های مربوطه از حقوق خود دفاع نمایند و یاری‌رسانی به اقلیت‌های مسلمان در روند گفت‌وگو با دولت‌های متبوعشان، در زمره اهداف این شعبه نام برده شده است.

4. <http://www.un.org/en/member-states/>

5. Conditions of Admission of a State to Membership in the United Nations of the Charter, Advisory Opinion of 28 May 1948, p.62.

6. Conditions of Admission of a State to Membership in the United Nations of the Charter, Advisory Opinion of 28 May 1948, p. 63.

7. The Corfu Channel Case, op.cit, p.35.

8. Par in parem non habet imperium

9. <http://www.un.org/en/sc/members/notelected.asp>

۱۰. کشورهای افغانستان، آلبانی، ازبکستان، برونئی دارالسلام، ترکمنستان، قرقیزستان، تاجیکستان، جیبوتی، سورینام، جزایر کومور، موزامبیک و مالدیو نتوانسته‌اند به عضویت شورای امنیت پذیرفته شوند.

۱۱. در جدول (۲)، تعداد و سال‌های عضویت هریک از کشورهای اسلامی در شورای امنیت را مشاهده می‌کنید.

جدول ۲: تعداد عضویت کشورهای اسلامی در شورای امنیت

نام کشور	سال عضویت	تعداد حضور
۱-افغانستان	-----	-----
۲-پادشاهی هاشمی اردن	۱۹۶۵-۱۹۸۲، ۱۹۶۶- ۲۰۱۴-۱۹۸۳، ۲۰۱۵	سه بار به‌عنوان عضو غیردائم
۳-جمهوری آذربایجان	۲۰۱۲-۲۰۱۳	یک‌بار به‌عنوان عضو غیردائم
۴-جمهوری اندونزی	۱۹۹۳-۱۹۹۵، ۱۹۹۴-۱۹۹۶- ۲۰۰۷-۲۰۰۸	سه بار به‌عنوان عضو غیردائم
۵-امارات متحده عربی	۱۹۸۶-۱۹۸۷	یک‌بار به‌عنوان عضو غیردائم
۶-آلبانی	-----	-----
۷-جمهوری اسلامی ایران	۱۹۵۵-۱۹۵۶	یک‌بار
۸-جمهوری اوگاندا	۱۹۸۱، ۱۹۶۶-۲۰۰۹، ۱۹۸۲-۲۰۱۰	سه بار
۹-جمهوری ازبکستان	-----	-----
۱۰-برونئی دارالسلام	-----	-----
۱۱-پادشاهی بحرین	۱۹۹۸-۱۹۹۹	یک‌بار
۱۲-جمهوری اسلامی پاکستان	۱۹۵۲-۱۹۵۳، ۱۹۶۸- ۱۹۷۶، ۱۹۶۹-۱۹۷۷، ۱۹۸۳- ۱۹۹۳، ۱۹۸۴-۱۹۹۴، ۲۰۰۳- ۲۰۰۴، ۲۰۱۲-۲۰۱۳	هفت بار
۱۳-بورکینافاسو	۱۹۸۴-۲۰۰۸، ۱۹۸۵-۲۰۰۹	دو بار
۱۴-جمهوری بنین	۱۹۷۶-۲۰۰۴، ۱۹۷۷-۲۰۰۵	دو بار
۱۵-جمهوری خلق بنگلادش	۱۹۷۹-۲۰۰۰، ۱۹۸۰-۲۰۰۱	دو بار

نام کشور	سال عضویت	تعداد حضور
۱۶- ترکمنستان	-----	-----
۱۷- جمهوری ترکیه	۱۹۵۱-۱۹۵۲، ۱۹۵۴-۱۹۵۵ ۱۹۶۱، ۲۰۰۹-۲۰۱۰	چهاربار
۱۸- جمهوری تاجیکستان	-----	-----
۱۹- جمهوری توگو	۱۹۸۲-۱۹۸۳، ۲۰۱۲-۲۰۱۳	دو بار
۲۰- تونس	۱۹۵۹-۱۹۶۰، ۱۹۸۰-۱۹۸۱ ۲۰۰۰، ۱۹۸۱-۲۰۰۱	سه بار
۲۱- چاد	۲۰۱۴-۲۰۱۵	یک بار
۲۲- عربستان سعودی	۲۰۱۴-۲۰۱۵	یک بار
۲۳- جمهوری جیبوتی	-----	-----
۲۴- جمهوری دموکراتیک خلق الجزایر	۱۹۶۸-۱۹۶۹، ۱۹۸۸-۱۹۸۹ ۲۰۰۴-۲۰۰۵	سه بار
۲۵- سوریه	۱۹۴۷-۱۹۴۸، ۱۹۷۰-۱۹۷۱ ۲۰۰۲-۲۰۰۳	سه بار
۲۶- جمهوری سودان	۱۹۷۲-۱۹۷۳	یک بار
۲۷- جمهوری سنگال	۱۹۶۸-۱۹۶۹، ۱۹۸۸-۱۹۸۹ ۲۰۱۶-۲۰۱۷	سه بار
۲۸- جمهوری سومالی	۱۹۷۱-۱۹۷۲	یک بار
۲۹- جمهوری سیرالئون	۱۹۷۰-۱۹۷۱	یک بار
۳۰- جمهوری سورینام	-----	-----
۳۱- جمهوری گابن	۱۹۷۸-۱۹۷۹، ۱۹۹۸-۱۹۹۹ ۲۰۱۰-۱۹۹۹، ۲۰۱۱	سه بار
۳۲- سلطان نشین عمان	۱۹۹۴-۱۹۹۵	یک بار
۳۳- جمهوری عراق	۱۹۵۷-۱۹۵۸، ۱۹۷۵-۱۹۷۴	دو بار
۳۴- جمهوری گینه	۱۹۷۲-۱۹۷۳، ۲۰۰۲-۲۰۰۳	دو بار
۳۵- جمهوری گویان	۱۹۷۵-۱۹۷۶، ۱۹۸۲-۱۹۸۳	دو بار
۳۶- جمهوری گامبیا	۱۹۹۸-۱۹۹۹	یک بار
۳۷- اتحادیه کومور	-----	-----
۳۸- دولت فلسطین	-----	-----
۳۹- جمهوری گینه بیسائو	۱۹۹۶-۱۹۹۷	یک بار
۴۰- جمهوری قزاقستان	۱۹۹۶-۱۹۹۷	یک بار
۴۱- دولت قطر	۲۰۰۶-۲۰۰۷	یک بار
۴۲- قرقیزستان	-----	-----
۴۳- دولت کویت	۱۹۷۸-۱۹۷۹	یک بار

نام کشور	سال عضویت	تعداد حضور
۴۴- جمهوری ساحل عاج	۱۹۶۴ - ۱۹۶۵ - ۱۹۹۰ - ۱۹۹۱	دو بار
۴۵- جمهوری کامرون	۱۹۷۴ - ۱۹۷۵، ۲۰۰۲ - ۲۰۰۳	دو بار
۴۶- جمهوری مالدیو	-----	-----
۴۷- جمهوری لیبی	۱۹۷۶ - ۱۹۷۷، ۲۰۰۸ - ۲۰۰۹	دو بار
۴۸- جمهوری لبنان	۱۹۵۳ - ۱۹۵۴، ۲۰۱۰ - ۲۰۱۱	دو بار
۴۹- جمهوری عربی مصر	۱۹۴۶، ۱۹۴۹ - ۱۹۵۰، ۱۹۸۴ - ۱۹۸۵، ۱۹۹۶ - ۱۹۹۷ - ۲۰۱۶ ۲۰۱۷	پنج بار
۵۰- فدراسیون مالزی	۱۹۶۵ - ۱۹۸۹ - ۱۹۹۰، ۱۹۹۹ - ۲۰۰۰، ۲۰۱۵ - ۲۰۱۶	چهار بار
۵۱- جمهوری مالی	۱۹۶۶ - ۱۹۶۷، ۲۰۰۰ - ۲۰۰۱	دو بار
۵۲- جمهوری موزامبیک	-----	-----
۵۳- موریتانی	۱۹۷۴ - ۱۹۷۵	یک بار
۵۴- پادشاهی مراکش	۱۹۶۳ - ۱۹۶۴، ۱۹۹۲ - ۱۹۹۳، ۲۰۱۲ - ۲۰۱۳	سه بار
۵۵- جمهوری یمن	۱۹۹۰ - ۱۹۹۱	یک بار
۵۶- جمهوری فدرال نیجریه	۱۹۶۶ - ۱۹۶۷، ۱۹۷۸ - ۱۹۷۹، ۱۹۹۴ - ۱۹۹۵، ۲۰۱۰ - ۲۰۱۱، ۲۰۱۴ - ۲۰۱۵	پنج بار
۵۷- جمهوری نیجر	۱۹۸۰ - ۱۹۸۱	یک بار

12. http://www.oic-oci.org/oicv3/page/?p_id=178&p_ref=59&lan=en

13. <http://donya-e-eqtesad.com/news/457525/>

۱۴. دبیران کل سازمان تاکنون به ترتیب اتباع دولت‌های نروژ، سوئد، برمه، اتریش، پرو، مصر، غنا، کره جنوبی و پرتغال بوده‌اند.

15. <https://www.un.org/ecosoc/en/content/members>

16. <http://www.icj-cij.org/court/index.php?p1=1&p2=2&p3=2>

17. <https://factly.in/united-nations-budget-contributions-by-member-countries/>

18. <https://factly.in/united-nations-budget-contributions-by-member-countries/>

۱۹. تمامی این کشورها در قاره آفریقا قرار دارند و اسامی آن‌ها عبارت‌اند از جزایر کومور، چیبوتی، گینه بیسائو، گامبیا، سیرالئون، توگو و سومالی

20. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=ST/ADM/SER.B/932

۲۱. ماده ۱۹ چنین مقرر می‌دارد: «هر عضو ملل متحد که پرداخت سهمیه مالی آن به سازمان به تأخیر افتاده باشد در صورتی که سهمیه عقب افتاده عضو مزبور معادل یا

بیشتر از مبلغ سهمیه مربوط برای دو سال قبل به‌طور کامل باشد در مجمع عمومی حق رأی نخواهد داشت. مع‌ذالک اگر مجمع عمومی تشخیص دهد که قصور در پرداخت ناشی از شرایطی است که از حیطه اختیار عضو مزبور خارج است می‌تواند به چنین عضوی اجازه دهد که در رأی شرکت کند».

فهرست منابع

- آکهرست، مایکل (۱۳۷۶)، *حقوق بین‌الملل نوین*، ترجمه بهمن آقایی، چاپ دوم، تهران: انتشارات دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی.
- بیگزاده، ابراهیم (۱۳۸۹)، *حقوق سازمان‌های بین‌المللی*، تهران: مجمع علمی و فرهنگی مجد.
- ضیائی‌بیگدلی، محمدرضا (۱۳۷۵)، *حقوق بین‌الملل عمومی*، چاپ دهم، تهران: گنج دانش.
- عزیزی، ستار (۱۳۹۲)، «جایگاه ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد در حقوق بین‌الملل عام»، *فقه و حقوق اسلامی*، سال سوم، شماره ۷: ۹۷-۱۲۲.
- کارتر، جیمی (۱۳۸۸)، *فلسطین: صلح یا نژادپرستی*، ترجمه محمدحسین وقار، چاپ دوم، تهران: اطلاعات.
- کاسسه، آنتونیو (۱۳۷۰)، *حقوق بین‌الملل در جهانی نامتحد*، ترجمه مرتضی کلانتریان، تهران: انتشارات دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی.
- کک‌دین، نگوین؛ دیبه، پاتریک؛ پله، آلن (۱۳۸۲)، *حقوق بین‌الملل عمومی*، تهران: اطلاعات.
- مبشری، اسدالله (۱۳۵۷)، *مسئله فلسطین (گزارش کنفرانس حقوق‌دانان عرب در الجزایر)*، چاپ دوم، تهران: خوارزمی.
- مقتدر، هوشنگ (۱۳۵۳)، *تحولات سازمان ملل*، تهران: فرمند.

References

- Abass, A. (2004), "Regional organizations and the development of collective security" beyond Chapter VIII of the UN Charter, Hart Publishing.
- Alger, F. Chadwick (2006), The United Nations Systems, A Reference Handbook, UK: Santa Barbara, Calif.
- Amerasinghe, C. F. (2005), Principles of the Institutional Law of International Organizations, Cambridge: Cambridge University Press.
- Annan, K. A. (2010), A concise encyclopedia of the United Nations, H. Volger (Ed.), Martinus Nijhoff.
- Berdal Mats, (2008), The Security Council and Peacekeeping" in The United Nations Security Council and War: The Evolution of Thought and Practice since 1945, Edited by Vaughan Lowe, Adam Roberts, Jennifer Welsh and Dominik Zaum, Oxford: Oxford University Press.
- Bolewski, W. (2007), Diplomacy and international law in globalized relations, Springer Science & Business Media.
- Boulden, J. (2003), "United Nations Security Council Policy on Africa", In Dealing with Conflict in Africa: The United Nations and Regional Organizations (pp. 11-33), New York: Palgrave Macmillan.
- Brownlie, Ian (1998), Principles of Public International law, fifth Edition, Oxford: Oxford University Press.
- Conforti, Benedetto (2004), The Law and Practice of the United Nations, Third Revised Edition, Martinus Nijhoff Publisher.
- Mahmoudi, Said (2011), Islamic Approach to International Law, Max Planck Encyclopedia.
- Peterson, M.J (2004), "Using the General Assembly", in Terrorism and the UN: Before and After September 2001, Edited by Jane Boulden and Thomas G. Weiss.eds, Indiana University Press.
- Thakur, Ramesh (2006), The United Nations, peace and security, Cambridge: Cambridge University Press.
- Volger, Helmut (2010), A Concise Encyclopedia of the United Nations, Second Revised Edition, Martinus Nijhoff Publisher.
- Warbrick, Colin (1994), "The Principle of Sovereign Equality", in The United Nations and the Principles of International Law: Essays in Memory of Michael Akehurst, Edited by Vaughan Lo